

Per e-mail verstuurd
Commissie Toekomst Accountancysector

Datum 19 april 2019
Ons kenmerk BnDg-19041813
Pagina 1 van 6
Betreft Reactie AFM op Plan van Aanpak
Commissie Toekomst Accountancysector

Geachte leden van de Commissie Toekomst Accountancysector,

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft met veel belangstelling kennisgenomen van uw 'Plan van Aanpak; onderzoek Commissie Toekomst Accountancysector' en de wijze waarop u voornemens bent uw onderzoek in te richten. De AFM ondersteunt de instelling van uw commissie en haar opdracht hoe de kwaliteit van wettelijke controles duurzaam verbeterd kan worden, welke beleids- of wetwijzigingen daarvoor wenselijk zijn en of die wijzigingen juridisch haalbaar zijn. Wij gaan graag in op uw uitnodiging inbreng te leveren voor het onderzoek van de commissie.

Iedereen is afhankelijk van en gebaat bij een goed functionerend financieel systeem. Betrouwbare informatie is daarvoor essentieel. Zonder betrouwbare informatie is het niet mogelijk om een goede afweging te maken over wat bijvoorbeeld een passende investering is. Dit raakt pensioeninvesteringen, spaartegoeden die worden geïnvesteerd en elke onderneming die overweegt een (financiële) relatie aan te gaan met een andere onderneming.

In de controleverklaring geeft een accountant zijn onafhankelijk oordeel en voegt daarmee zekerheid toe aan de (financiële) verslaggeving. Het maatschappelijk verkeer, waaronder beleggers, banken, crediteuren, financieel analisten en consumenten, moet kunnen vertrouwen op dat oordeel. Dit betekent dat de accountant zijn oordeel dient te onderbouwen met voldoende en geschikte controle-informatie. Daarmee hebben accountants een belangrijke rol in de maatschappij en zijn daarom gebonden aan regels.

Het gaat bij vertrouwen niet alleen over de vraag of de informatie in de verslaggeving een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, maar vooral over de vraag of deze informatie op een betrouwbare en deugdelijke wijze tot stand is gekomen en is weergegeven in de verslaggeving. Juist in die gevallen waar achteraf door de maatschappij wordt geconstateerd dat de informatie niet betrouwbaar is, ondermijnen het vertrouwen van de maatschappij in de accountant(sorganisatie) en de controleverklaring wat haar weerslag heeft op de gehele accountancysector. De accountantscontrole is daarmee van belang voor het eerlijk en transparant functioneren van markten.

Datum	19 april 2019
Ons kenmerk	BnDg-19041813
Pagina	2 van 6

De wetgever heeft in 2006 geconstateerd dat een reeks aan nationale en internationale (boekhoud)schandalen het vertrouwen in de accountant en zijn controleverklaring heeft aangetast. Om dit vertrouwen *gerechtvaardigd* te herstellen, heeft de wetgever de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) aangenomen, waarmee onder meer een vergunningsstelsel en onafhankelijk toezicht door de AFM is geïntroduceerd. De AFM beoogt met haar toezichtactiviteiten vanuit die rol en verantwoordelijkheid bij te dragen aan het herstel van gerechtvaardigd vertrouwen in de accountant(sorganisatie) en de controleverklaring. Vanaf 2009 heeft de AFM de duurzame versterking van de kwaliteit van wettelijke controles aangejaagd. Allereerst heeft de AFM meerdere malen gerapporteerd over de kwaliteit van wettelijke controles bij de Big 4-accountantsorganisaties, de overige-OOB-accountantsorganisaties en over de niet-OOB-accountantsorganisaties.^{1 2} Hierbij richt de AFM zich op de vraag of een controleverklaring gefundeerd is afgegeven, dat wil zeggen op basis van voldoende en geschikte controle-informatie.³ Hiermee heeft de AFM de tekortschietende kwaliteit van onderzochte wettelijke controles aangeduid en daarmee de onderzochte accountantsorganisaties en de rest van de accountancysector een spiegel voorgehouden.

De AFM heeft daarnaast ook ingezet op het onderzoeken van de bereikte resultaten van de borging van de kwaliteit binnen de OOB-accountantsorganisaties. Hiervoor is onder andere een kwaliteitsgerichte cultuur en bijbehorend gedrag noodzakelijk. Mede naar aanleiding van de eerdere AFM onderzoeksuitkomsten heeft de NBA in 2014 een set aan verbetermaatregelen voorgesteld op het gebied van gedrag, cultuur en governance die de sector moet helpen om de stap te zetten naar een consistent en duurzame hoge kwaliteit van wettelijke controles.

Op basis van het meest recente AFM-rapport over de kwaliteitsslag bij OOB-accountantsorganisaties⁴ is de AFM van mening dat het doorvoeren van veranderingen bij de OOB-accountantsorganisaties om de kwaliteit van hun controles duurzaam te verbeteren, te langzaam gaat, waarbij er wel verschillen in

¹ De onderzoeken zijn per segment uitgevoerd, afwisselend bij de Big 4-accountantsorganisaties, de overige OOB-accountantsorganisaties en niet-OOB-accountantsorganisaties. Op de website van de AFM zijn alle publieke onderzoeksrapporten opgenomen: <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/doelgroepen/accountantsorganisaties/publicaties/rapporten>

² OOB-accountantsorganisaties zijn de accountantsorganisaties die een vergunning hebben om wettelijke controles uit te voeren van Organisaties van Openbaar Belang (OOB). OOB's betreffen onder meer beursgenoteerde rechtspersonen, banken en (her)verzekeraars. De OOB-accountantsorganisaties zijn per april 2019 naast de Big 4- accountantsorganisaties Deloitte, EY, KPMG en PwC de volgende overige OOB-accountantsorganisaties: Accon avm controlepraktijk B.V. (Accon), BDO Audit & Assurance B.V. (BDO), Baker Tilly Berk N.V. (BTB), Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V. (GT) en Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V. (Mazars). Accon en GT hebben aangekondigd hun OOB-vergunning om te zetten naar een reguliere Wta-vergunning per uiterlijk 30 juni 2019.

³ Externe accountants moeten zich bij de uitvoering van wettelijke controles houden aan de bepalingen in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) en de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden (NV COS).

⁴ AFM rapport 'Kwaliteit OOB-accountantsorganisaties onderzocht' van 28 juni 2017: <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2017/juni/kwaliteitslag-ooob>

Datum 19 april 2019
Ons kenmerk BnDg-19041813
Pagina 3 van 6

verandersnelheid zijn geconstateerd.⁵ Daarnaast constateerde de AFM dat de kwaliteit van onderzochte wettelijke controles bij de Big 4-accountantsorganisaties nog niet op orde was.⁶

Deze bevindingen komen overeen met het beeld dat de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) heeft gepresenteerd op basis van de meest recente interne kwaliteitsonderzoeken van de OOB-accountantsorganisaties; daaruit blijkt dat het percentage onderzochte controles met significante bevindingen 29 procent is.⁷ Daarnaast hebben ook internationaal toezichhouders een vergelijkbaar beeld van de situatie in hun jurisdicties. Uit het meest recente rapport van het International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR) blijkt dat het percentage onderzochte controles met significante bevindingen wereldwijd onacceptabel hoog blijft.⁸

De AFM is daarom van mening dat versterking van de structuur van de sector als maatregel om de kwaliteit van wettelijk controles duurzaam te borgen, serieus moet worden overwogen. In 2018 heeft de AFM daarom onderzoek gedaan naar de kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector⁹ met het doel om bij te dragen aan een maatschappelijk debat over de wijze waarop een duurzame verbetering van de kwaliteit van wettelijke controles kan worden geborgd. Uit dit onderzoek blijkt dat verschillende elementen van het verdienmodel, bedrijfsmodel en de vraagkant van de markt een negatieve impact kunnen hebben op de kwaliteit van wettelijke controles. Internationaal is ook toenemende aandacht voor dit thema waaronder in het Verenigd Koninkrijk.

Gegeven het voorgaande vindt de AFM het onderzoek van uw commissie waarbij de wijzigingen in de structuur van de accountancysector verder zullen worden onderzocht, van groot belang. Uit uw plan van aanpak volgt dat dit onder meer betreft het 'audit-only model', het 'intermediair-model' en een controle van publieke instellingen van overheidswege.

De AFM vraagt voor een aantal aspecten aandacht om in uw onderzoek te betrekken. Ten eerste vinden wij het belangrijk om naast de externe accountant ook de rol en verantwoordelijkheid van andere stakeholders bij de totstandkoming van betrouwbare informatie te betrekken. Het gaat hierbij onder meer om de rol van

---

⁵ De Monitoring Commissie Accountancy heeft in mei 2018 een vergelijkbare constatering gedaan. Zie: http://www.monitoringaccountancy.nl/wp-content/uploads/2018/05/Tweede-verslag-Monitoring-Commissie-Accountancy-Doorpakken.pdf#_ga=2.243249409.2058375317.1542027394-841566181.1542027394

⁶ De tekortkomingen kunnen ingedeeld worden in de categorieën: onvoldoende de effectieve werking van interne beheersingsmaatregelen getoetst, gegevensgerichte werkzaamheden onvoldoende uitgevoerd en onvoldoende kritische evaluatie van controle-informatie.

⁷ Zie NBA dashboard over controles van boekjaar 2017 waarbij zowel wettelijke als niet wettelijke controles zijn betrokken: <https://www.nba.nl/dashboard/kwaliteit/de-accountantsorganisaties-en-de-beoordeling-van-kwaliteit/>

⁸ Zie IFIAR rapport van 9 maart 2018 '2017 Inspection Findings Survey': <https://www.ifiar.org/latest-news/ifiar-releases-2017-inspection-findings-survey/>

⁹ AFM rapport 'Kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector' van 21 november 2018: <https://www.afm.nl/nl-professionals/nieuws/2018/nov/kwetsbaarheden-structuur-accountancysector>.

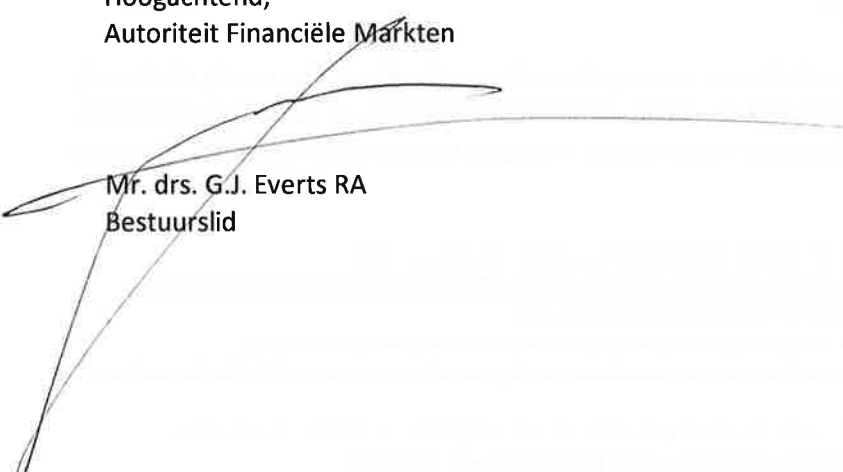
Datum 19 april 2019
Ons kenmerk BnDg-19041813
Pagina 4 van 6

de onderneming, de raad van commissarissen als interne toezichthouder, de auditcommissie die de externe accountant voordraagt voor benoeming en haar prestaties monitort en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders die de externe accountant benoemt. Auditcommissies kunnen een belangrijke rol vervullen in zowel de kwaliteit van de (financiële) verslaggeving als de kwaliteit van de wettelijke controle.¹⁰ Vanwege de internationale context van de accountancysector, waaronder de marktstructuur en het Europese juridische kader, vraagt de AFM in de tweede plaats aan uw commissie om in uw advies, brede oplossingen aan te dragen die zich niet beperken tot de Nederlandse accountancysector en het genoemde juridische kader, maar ook daarbuiten toepasbaar zijn. Hierbij spelen de lopende internationale initiatieven op het gebied van wijzigingen in de structuur van de accountancysector een rol en de wijze waarop regelgeving en controlestandaarden tot stand komen.

Gelet op het grote maatschappelijk belang van betrouwbare (financiële) informatie en de rol die de externe accountant hierbij speelt, ondersteunt de AFM van harte de inzet van de Minister van Financiën om de Commissie Toekomst Accountancysector om advies te vragen over hoe de kwaliteit van de wettelijke controles duurzaam geborgd kan worden. Wij hopen met deze reactie bij te dragen aan ons gemeenschappelijk doel van een toekomstbestendige accountancysector. Tot slot benadrukken wij graag onze volle medewerking en bereidheid waar dit passend is, uw commissie te ondersteunen in haar onderzoek.

De AFM wenst u veel succes bij de verdere uitvoering van uw onderzoek en kijkt met vertrouwen uit naar het advies dat u eind 2019 aan de Minister zult uitbrengen.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

Mr. drs. G.J. Everts RA
Bestuurslid

¹⁰ Zie onder meer het AFM-rapport 'Verkenning naar kritisch vermogen auditcommissies bij verslaggeving en accountantscontrole' van 27 maart 2015: <https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2015/mrt/rapport-auditcommissies> en het IFIAR rapport 'Audit Committees and Audit Quality: Trends and Possible Areas for Further Consideration' van april 2017: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=6632>

Annex: lijst met relevante rapporten

Organisatie	Rapport	Datum	Link
IOSCO	Report on Good Practices for Audit Committees in Supporting Audit Quality	Januari 2019	Link
AFM	Kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector	21 november 2018	Link
MCA	Doorpakken!	31 mei 2018	Link
NBA	Waar het om gaat, kompas voor controlekwaliteit	30 april 2018	Link
IFIAR	2017 Inspections Findings survey ¹¹	9 maart 2018	Link
NBA	Green Paper Structuurmodellen Accountancy	22 december 2017	Link en link consultatiereacties
AFM	Kwaliteit OOB-accountantsorganisaties onderzocht Uitkomsten van onderzoeken naar de implementatie en borging van verandertrajecten bij de OOB-accountantsorganisaties en de kwaliteit van wettelijke controles bij de Big 4-accountantsorganisaties	28 juni 2017	Link
IFIAR	Audit Committees and Audit Quality: Trends and Possible Areas for Further Consideration	April 2017	Link
MCA	Veranderen in het Publiek Belang	20 oktober 2016	Link
AFM	Verkenning naar kritisch vermogen auditcommissies bij verslaggeving en accountantscontrole' van:	27 maart 2015	Link
AFM	Dashboard 2015 Verandering en Verbetermaatregelen OOB-accountantsorganisaties	15 oktober 2015	Link
AFM	Uitkomsten onderzoek kwaliteit wettelijke controles Big 4-accountantsorganisaties	25 september 2014	Link
NBA	In het publiek belang. Maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de accountantscontrole	25 september 2014	Link

¹¹ IFIAR publiceert jaarlijks een vergelijkbaar rapport zie <https://www.ifiar.org/activities/annual-inspection-findings-survey/>

Datum 19 april 2019
Ons kenmerk BnDg-19041813
Pagina 6 van 6

Organisatie	Rapport	Datum	Link
AFM	Rapport naar aanleiding van AFM-onderzoek naar kwaliteit accountantscontrole en stelsel van kwaliteitsbeheersing en -bewaking bij negen OOB-vergunninghouders	21 maart 2013	Link
AFM	Onderzoek niet-OOB-accountantsorganisaties - onderzoeksbevindingen	26 november 2013 11 juli 2013	Link en Link
AFM	Rapport naar aanleiding van AFM-onderzoek naar wettelijke controles bij woningcorporaties Big 4-accountantsorganisaties	12 december 2012	Link
AFM	Prikkels voor kwaliteit accountantscontrole - Een verkenning OOB-accountantsorganisaties	6 oktober 2011	Link
AFM	Rapport algemene bevindingen kwaliteit accountantscontrole en kwaliteitsbewaking Big 4-accountantsorganisaties	1 september 2010	Link
AFM	Rapport algemene bevindingen kredietcrisisonderzoek Big 4-accountantsorganisaties	3 december 2009	Link